

Puheenvuoropohja valtioneuvoston oikeuskansleri Tuomas Pöystin vastauspuheenvuoroon eduskunnan täysistunnossa 1.10.2020 perustuslakivaliokunnan mietintöön [PeVM 16/2020 vp](#) valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomuksesta vuodelta 2018, [K 2/2019 vp](#)

Pidetty muutoksin, puhuttu versio ja käyty keskustelu eduskunnan täysistunnon pöytäkirjasta [PTK 122/2020 vp, kohta 3.](#)

Arvoisa puhemies,

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on tapansa mukaan tehnyt tarkkaa ja hyvin merkittäviin kysymyksiin kertomukseni pohjalta pureutunutta työtä laatiessaan mietinnön [PeVM 16/2020 vp](#) valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomuksesta vuodelta 2018 ([K 2/2018 vp](#)). Kiitän tässä samalla valiokunnan puheenjohtajaa esittelypuheenvuorossa esitetyistä nostoista asioista, jotka ovat tänäänkin hyvin ajankohtaisia.

Valtioneuvoston oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle ylimpinä laillisuusvalvojina on tärkeää, että ylimpien laillisuusvalvojen tehtäväjakoa ja yhteistyötä kehitetään perustuslakivaliokunnan kannanottojen mukaisesti. Perustuslakivaliokunnan mietinnössä todetulla tavalla tehtävienjakoa on selvitetty oikeusministeriön asettamassa työryhmässä, jonka mietintö valmistui kesäkuussa 2019 ([oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2019:24](#)). Lakihanke on nyt jatkovalmistelussa oikeusministeriössä ja lähdössä vielä lausuntokierrokselle. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa tavoitteena on, että hallitus antaa esityksen eduskunnalle viikolla 51 tänä vuonna ([ks. oikeusministeriön lainsäädäntöhankkeen hankesivu ylimpien laillisuusvalvojen tehtäväjakolain uudistamiselle](#)). Olen pyrkinyt omassa toiminnassani antamaan kaiken mahdollisen tuen hankkeelle. Työryhmän mietintö rakentuu suomalaisen valtiosäännön perinteelle. Varsinaisesti se kuitenkin katsoo vahvasti yhteiskunnan ja sen jäsenten näkökulmasta laillisuusvalvonnan tuleviin tarpeisiin ja vaikuttavuuteen sekä selkeyttää merkittävästi ylimpien laillisuusvalvojen tehtäväjakoa. Toivon, että lainsäädäntö saadaan mahdollisimman pian eduskunnan käsittelyyn ja hyväksytyä.

Ennakollinen säädösvalvonta ja muu lainvalmistelun laillisuusvalvonta on yksi oikeuskanslerin painopisteistä ja aktiivisen kehittämisen kohteena. Siinä yhtenä keskeisenä näkökulmana on osallisuuden ja osallistumisoikeuksien toteutuminen ja yleisesti hyvän lainvalmistelun periaatteiden toteutuminen. Perustuslakivaliokunta aivan oikein korostaa hyvän valmisteluprosessin sekä riittävää ammattitaitoisien, myös valtiosääntökysymyksiä osaavien lainvalmistelijoiden määrää. He ovat keskeinen osaajaryhmä yhteiskuntamme palautumis- ja uudistumiskyvyn kannalta. Perustuslakivaliokunnan kannanotot antavat erinomaisen tuen arjen laillisuusvalvontatyöllemme. Euroopan komission eilen 30.9.2020 julkaistussa ensimmäisessä [oikeusvaltioraportissa](#) Suomi sai laajasti tunnustusta siitä, että oikeusvaltion peruspilarit ovat meillä kunnossa vaikka kehittämistarpeita on. Yksi myönteisessä valossa mainittu seikka oli myös ennakollisen säädösvalvonnan järjestelmä, jossa perustuslakivaliokunta on keskeisin toimija ja jossa myös oikeuskanslerilla on oma tärkeä tehtävänsä ([ks. Suomea koskeva luku](#)).

Perustuslakivaliokunta nostaa mietinnössään kertomuksen pohjalta esille julkisen hallinnon digitalisaation ja lähisuhdeväkivallan perus- ja ihmisoikeusongelmana. Perustuslakivaliokunta korosti voimakkaasti kertomuksessa digitalisaatiosta nostamiemme seikkojen merkitystä. Olemme valiokunnan mietinnön mukaisesti viime ja tänä vuonna jatkaneet työtä sen eteen, että digitalisoituvassa yhteiskunnassa ja julkisessa hallinnossa ihmisten ja yritysten oikeudet ja hyvä hallinto jo ennakkollisesti toteutuivat. Tästä on myös uudet teema-artikkelit oikeuskanslerin kohta esiteltävässä kertomuksessa vuodel-

ta 2019. Nostamme erityisesti esiin digitaalisten palveluiden käytettävyyden osana hyvää hallintoa ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Saavutettavuus ja käytettävyys ovat osa hallinto-oikeudellista palveluperiaatetta. Apulaisoikeuskansleri jatkoi lähisuhdeväkivaltaan liittynyttä työtään ja tuloksena on nyt muun muassa parantunut ohjeistus. Lähisuhdeväkivallan torjunta ja uhrien aseman tosiasiallinen turvaaminen vaativat edelleen kyllä työtä. Laillisuusvalvonnan hyvästä vaikuttavuudesta kertoo myös apulaisoikeuskanslerin lastensuojelun valvontaa koskeneiden omien aloitteiden johdosta tehdyt parannukset.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE
POSTIOSOITE

Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN
TELEFAKSI

0295 16001
09 160 23975

E-MAIL
INTERNET

etunimi.sukunimi@okv.fi
www.okv.fi